

ΧΙΜΝΗ ΒΟЖАНСКОГ ЕРОСА
СВЕТОГ И ВЕЛИКОГ ОЦА НАШЕГ СИМЕОНА НОВОГ БОГОСЛОВА,
ИГУМАНА И ПРЕЗВИТЕРА
ΜΑΝΑΣΤΗΡΑ СВЕТОГ ΜΑΜΑΝΤΑ ΚΣΙΡΟΚΕΡΜΣΚΟГ

ΧΙΜΝΑ XXIX

ДА СЕ БОЖАНСКЕ СТВΑΡΙ ΟΤΚΡΙΒΑЈУ САΜΟ ΟΝΙΜΑ
СА ΚΟΛΙΜΑ ЈЕ ЦΕΛΙ ΒΟΓ ΠΟΤΠΥΝΟ СЈΕΔΙЊΕΝ
У ΖΑЈΕДНИЦИ ΔУΧΑ СВЕΤΟΓΑ¹

ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΥΜΝΩΝ ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ,
ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ
ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ ΤΗΣ ΞΗΡΟΚΕΡΜΟΥ

ΚΘ'

‘ΟΤΙ ΜΟΝΟΙΣ ‘ΕΚΕΙΝΟΙΣ ΚΑΤΑΦΑΝΗ ΤΑ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΟΊΣ ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ‘ΑΓΙΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ‘ΟΛΟΙΣ ‘ΟΛΟΣ ‘ΗΝΩΘΗ ΘΕΟΣ

Πόθεν ἔρχη, πῶς εἰσέρχη,
ἔνδοθεν τῆς κέλλης λέγω
πάντοθεν ἠσφαλισμένης;
Ἐένον γάρ καί τοῦτο ἔστιν

Одакле долазиш и како ступаш,
питаμ се, у келију моју,
са страна свих запечаћену?²
Јер, необично је сасвим,

¹ Превод дајемо према критичком издању J. Koder, *Symeon le Nouveau Théologien: Hymnes*, Tome II, Sources Chrétienues 174, Paris: Éditions du Cerf, 1971, 314–339.

² Мт. 27, 64; Јн. 20, 19.

ὑπὲρ λόγον, ὑπὲν νοῦν τε.
 Τό δ' ἐντός μου γίνεσθαι σε
 ὄλον αἴφνης καί ἐκλάμπειν
 καί φωτοειδῆ ὄρασθαι
 ὡς ὀλόφωτον σελήνην,
 τοῦτο ἄνουν, ἄφωνόν με
 ἀπεργάζεται, Θεέ μου.
 Οἶδα, ὅτι σύ ὑπάρχεις
 ὁ ἐλθών, ἵνα φωτίσης
 τοὺς ἐν σκότει καθημένους,
 καί ἐξίσταμαι καί ἔξω
 γίνομαι φρενῶν καί λόγων,
 ὅτι βλέπω θαῦμα ξένον,
 πᾶσαν κτίσιν, πᾶσαν φύσιν,
 πάντα λόγον ὑπερβαῖνον.
 Ὅμως ἄρτι πᾶσι λέξω,
 ἃ χαρίζη μοι λαλήσαι·
 Ὡ ἀνθρώπων ἅπαν γένος,
 βασιλέων καί ἀρχόντων,
 πλούσιοί τε πένητές τε,
 μοναχοί καί κοσμικοί τε,
 πᾶσα γλῶσσα γηγενῶν με
 νῦν ἀκούσατε λαλοῦντα,
 μέγεθος φιλανθρωπίας
 τοῦ Θεοῦ διηγούμενον!
 Ἡμαρτον αὐτῶ ὡς ἄλλος
 ἀνθρωπος οὐδεὶς ἐν κόσμῳ·
 μή με ταπεινώσει ταῦτα
 ὑπολάβης τις τοῦ λέγειν,
 ἀληθεία ἡμαρτον γάρ
 ὑπερ ἅπαντας ἀνθρώπους
 πᾶσαν προᾶξιν ἀμαρτίας,
 ἵνα συνελών σοι εἶπω,
 καί κακίας εἰργασάμην.
 Πλήν ἐκάλεσέ με, οἶδα,
 καί ὑπήκουσα εὐθέως.
 Ποῦ δέ κεκληκέναι τοῦτον

неизрециво и изнад ума мог,
 да се Ти у мени збиваш,³
 изненада потпун и исијавајући,
 и у озарености сагледаван,
 попут месеца у блистању пуном.
 Ах, то ме избезумљује и
 безгласним чини, Боже мој!
 Знам да Ти си Онај
 који долази обасјати
 људе што седе у тами,⁴
 и зато сам изван себе,
 лишен чула и речи сваке,
 необично чудо гледајући,
 које читаву твар, природу
 и сваку реч превазилази.
 Ипак, сад казиваћу свима
 што Ти дарова ми рећи:
 О, ти, сав роде људски,
 цареви и кнезови скупа,
 богати и сиромашни,
 монаси и световњаци,
 и сви народи земаљски,
 сад казивање саслушајте
 о великом човекољубљу
 Божијем које приповедам!
 Сагреших Њему к'о ниједно
 људско биће на свету.
 Нека нико не помисли
 да ми је из смирења ово говорити,
 јер ваистину сагреших
 више од људи свих.
 Да прекратим:
 починих свако грешно
 и порочно дело.
 Ипак, знам да Он ме призна
 и ја се у трену одазвах.
 Но, шта мислите, где

³ Лк. 17, 21.

⁴ Лк. 1, 79.

ὑπενόησας εἰπεῖν με;
Μὴ πρὸς δόξαν τὴν τοῦ κόσμου
ἢ τρυφάς με ἢ ἀνέσεις,
ἀλλὰ μὴ πρὸς πλοῦτον ὅλως
ἢ φιλίαν με ἀρχόντων
ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν ὧδε
ἐν τῷ βίῳ ὀρωμένων;
Ἀπαγε τῆς βλασφημίας!
Πρὸς μετάνοιαν δέ εἶπον,
ὅτι κέκληκέ με μᾶλλον,
καί εὐθέως τῷ καλοῦντι
ἠκολούθησα Δεσπότη·
τρέχοντι οὖν κατέτρεχον,
φεύγοντι οὖν ἐδίωκον
ὡς τὸν λαγῶν ὁ κύων.
Μακροθέντος ἀπ' ἐμοῦ δέ
καί κρυβέντος τοῦ Σωτῆρος
οὐκ ἀπήλπιζον ἔγωγε,
οὐδ' ὡς ἀπολέσας τοῦτον
ἔστρεφόμην εἰς τοῦπίσω,
ἀλλ' ἐν ᾧ εὐρέθην τόπω
καθεζόμενος ἐθρήνουν,
ἔκλαιον καί ἀντεκάλουν
τόν κρυβέντα μοι Δεσπότην.
Οὕτως οὖν κυλινδομένῳ
καί βοῶντί μοι ὠρᾶτο,
ἔγγιστά μου πλησιάσας.
Τοῦτον βλέπων ἀνεπήδων,
ὠρῶν δράξασθαι αὐτοῦ δέ,
ἔφευγεν ἐκεῖνος τάχος,
ἔτρεχον ἐγὼ εὐτόνως,
ἐδρασσόμην οὖν πολλάκις
τοῦ κρασπέδου τούτου φθάνων,
ἴστατο μικρόν ἐκεῖνος,
ἔχαιρον ἐγὼ μεγάλως,

Он то призна мене?
Зар на славу овог света⁵
или уживања и раздобрину,
или пак на богатство,
или пријатељство кнегиња,
или коју другу видљиву ствар
овог земаљског живота?
Сачувај ме, Боже, хуљења!
Већ казати желим да
на покајање ме призна,
и ја поћох одмах
Владици који ме призна.⁶
Кад Он потрча, ја га следих,
кад Он побеже, ја га пратих
као пас што зеца гони.
И кад Спаситељ би далеко
од мене се кријући,
ја не очајавах тада,
нити се натраг вратих⁷
мислећи да га изгубих,
већ на истом месту овом
нарицах и седех,⁸
плачући и призивајући
скривеног ми Владику.
Пошто се тако ваљах
и куках, Он ми се показа
и приступи сасвим близу.
Угледавши га, ја поскочих
и пружих се да га зграбим,
ал' Он узмаче дрзо;
и ја трчах помамно,
често у журби овој
грабећи скуте хаљина Његових.⁹
Тад Он незнатно застаде,
а ја се зарадовах веома.

⁵ Мт. 4, 8.

⁶ Мт. 4, 21–22.

⁷ Мт. 24, 18.

⁸ Пс. 136, 1.

⁹ Мт. 9, 21.

καὶ ἀφίπτατο, καὶ πάλιν
κατεδίωκον καὶ οὕτως
ἀπιόντος, ἐρχομένου,
κρυπτομένου, φαινομένου
οὐκ ἐστράφην εἰς τοῦπίσω,
οὐ κατώκνησα οὐδ' ὄλωσ,
οὐκ ἐνέδωκα τοῦ τρέχειν,
οὐδ' ὡς πλάνον ἠγησάμην
ἢ πειράζοντά με ὄλωσ,
ἀλλὰ πάση μοι ἰσχύϊ,
ἀλλὰ πάση μου δυνάμει
μὴ ὀρώμενον ἐζήτουν,
τάς ὁδοὺς περιεσκόπουν
καὶ φραγμούς, τό ποῦ φανεῖται
ἐπληρούμην τε δακρῶν
καὶ τοὺς πάντας ἐπηρώτων,
τοὺς ποτε αὐτόν ἰδόντας.
Τίνας δέ ὑπολαμβάνεις
λέγειν με, ὅτι ἠρώτων;
Τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου τούτου
ἢ τοὺς γνωστικούς με οἶει;
Οὐ μένουں, ἀλλὰ προφήτας,
ἀποστόλους καὶ πατέρας,
τοὺς σοφοὺς ἐν ἀληθείᾳ,
τοὺς αὐτήν ἐκείνην ὄλην
τήν σοφίαν κεκτημένους,
ὅς ἐστίν αὐτός ἐκεῖνος
ὁ Χριστός Θεοῦ σοφία.
Τούτους οὖν μετὰ δακρῶν
καὶ σφοδροῦ καρδίας πόνου
ἐπηρώτων τοῦ εἰπεῖν μοι,
ποῦ ποτε αὐτόν κατεῖδον
ἢ ἐν ποίῳ τοῦτον τόπω
εἴτε πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ·

Но, побеже опет и изнова
за Њим иђах; одлажаше
и долажаше тако,
кријући се, откривајући се,
но, ја се назад не обазирах,¹⁰
нит' имало узмакох,
нити од хитања одустах,
нит' у заблуду помишљах
или кушњу да Он ме води;¹¹
већ свом снагом својом,¹²
и свом силом својом,
за Невидљивим трагах
по стазама и богазама,
где год би се Он јавити могао.
Преиспуних се сузама
и све испитивах
видеше ли икад Њега.¹³
Но, шта мислите,
кога ја то питах?
Дал' мудраце овог света¹⁴
или какве људе учене?
Заиста не – већ пророке,
апостоле и оце,
мудре у истини,
људе што имају
целовиту мудрост ову,
тј. Христа, који је мудрост
Божија сама.¹⁵
Тако, дакле, у сузама
и големом срца чежњом
њих питах да ми кажу
видеше ли Њега где год,
на ком ли то месту
и на који то начин.

¹⁰ Лк. 9, 62.

¹¹ Јак. 1, 13.

¹² Лк. 10, 27.

¹³ Ппп. 3, 1–3.

¹⁴ 1. Кор. 1, 20.

¹⁵ 1. Кор. 1, 24.

καί λεγόντων μοι ἐκείνων
ἔτρεχον δυνάμει πάση,
οὐκ ἐκάθευδον οὐδ' ὄλωσ,
ἀλλ' ἐβίαζον ἐμαυτόν.
Ἦθεν βλέπων μου τόν πόθον
καθωρᾶτό μοι μετρίως,
ὄνπερ βλέπων ὡς προεῖπον –
κατεδίωκον εὐτόνως.
Ὡς οὖν εἶδέ με τά πάντα
εἰς οὐδέν ἡγησάμενον,
ἀλλά πάντα τά ἐν κόσμῳ,
σύν αὐτῷ τῷ κόσμῳ λέγω,
καί τούς ἐν τῷ κόσμῳ πάντας
ὡς μή ὄντας ἐν αἰσθήσει
λογιζόμενον ἐκ ψυχῆς
καί τοῦ κόσμου χωρισθέντα
τῇ τοιαύτῃ διαθέσει,
ὄλος ὄλω μοι ὠράθη,
ὄλος ὄλω μοι ἠνώθη
ὁ τοῦ κόσμου πέλων ἕξω
καί τόν κόσμον περιφέρων
μετά τῶν ἐν κόσμῳ πάντων
καί χειρὶ συνέχων μόνη
ὄρατά σύν ἀοράτοις.
Οὗτος οὖν, ἀκούσατέ μου,
συναντήσας εὐρατό με
πόθεν, πῶς ἐλθών, οὐ οἶδα.
Πῶς γάρ ἔμελλον εἰδέναи,
πόθεν ἦλθεν, ὃν ἀνθρώπων
οὐδεὶς πώποτε οὐκ εἶδεν,
οὔτε ἔγνω ποῦ ὑπάρχει,
ποῦ ποιμαίνει, ποῦ κοιτάζει;
Ὅλωσ γάρ οὐ καθορᾶται,
ὄλωσ οὐ κατανοεῖται,
ἐνοικεῖ δέ ἀπροσίτω

И кад они казаше ми,
ја потрчах снагом свом,
ни мало се сну не предајући,
себе самог присиљавах.
Видевши отад жудњу моју,
Он ми се откри незнатно,
и гледајући га – к'о што рекох –
похитах за Њим помамно.¹⁶
Он виде тако да све ствари
за трице држах,¹⁷
да све у свету ствари
и сви у свету људи,
па чак и сами свет, кажем,
беху непостојећи у очима
и помислима душе моје;
ово настројење видевши,
Он ме од света одвоји
и ја сав целог Њега угледах
и са Њим целим сав се сјединих,
са Оним који изван је света,
и са Оним који свет подупире,
и све у свету људе;
и једном држи руком
видљиве ствари и невидљиве.
Стога, послушајте ме сада,
јер Он се даде и откри мени.
Одакле и како, рећи не знам.
Јер, како бих могао знати¹⁸
откуда Онај доспе ког нико
од људи не виде никад,¹⁹
нити зна где пребива Он,
нит' где пастирује ил' пландује?²⁰
Јер, не може се сав сагледати,
нит' се може сав спознати;
пребива Он у светлу неприступном

¹⁶ Фил. 3, 12.

¹⁷ Фил. 3, 8.

¹⁸ Јн. 3, 8.

¹⁹ 1. Тим. 6, 16.

²⁰ Пнп. 1, 7.

ἐν φωτί καί φῶς ὑπάρχει
 τρισυπόστατον ἀφράστως
 ἐν ἀπεριγράπτοις χώροις,
 ἀπερίγραπτος Θεός μου,
 εἷς Πατήρ, Υἱός ὡσαύτως,
 σὺν τῷ Πνεύματι τῷ Θείῳ,
 ἐν τὰ τρία καί τὰ τρία
 εἷς Θεός ἀνερμηνεύτως.
 Λόγος γάρ οὐκ ἐξισχύει
 τὰ ἀνέκφραστα ἐκφράσαι,
 οὐδέ νοῦς σαφῶς νοῆσαι·
 τὰ γάρ ἐν ἡμῖν σοι μόλις
 ἐξειπεῖν ποσῶς ἰσχύω,
 ἐρμηνεῦσαι δέ σοι ταῦτα
 οὐτ' ἐγώ, οὔτε τις ἄλλος
 τοῦτο ὅλως ἐξισχύσει.
 Πῶς Θεός τῶν πάντων ἔξω,
 τῇ οὐσίᾳ καί τῇ φύσει,
 τῇ δυνάμει καί τῇ δόξῃ,
 πανταχοῦ δέ πῶς καί ἐν πᾶσι,
 κατ' ἐξαίρετον δέ τούτων
 ἐνοικεῖ ἐν τοῖς ἀγίοις
 καί σκηνεῖ γνωστῶς ἐν τούτοις
 καί οὐσιωδῶς, ὁ πάμπαν
 ὑπερούσιος ὑπάρχων;
 Πῶς συνέχεται ἐν σπλάγχθοις
 ὁ συνέχων πᾶσαν κτίσιν,
 πῶς δέ λάμπει ἐν καρδίᾳ,
 τῇ σαρκίνῃ καί παχείᾳ,
 πῶς καί ἔνδον ταύτης ἔστι,
 πῶς καί ἔξω πέλει πάντων
 καί πληροῖ αὐτός τὰ πάντα,
 ἐν νυκτί καί ἐν ἡμέρᾳ
 καί λάμπει καί οὐ καθορᾶται;
 Ταῦτα πάντα νοῦς, εἶπέ μοι,

и сам светлост јесте,²¹
 у три ипостаси неизрециво,
 на местима неограниченим,
 бесконачни Бог мој,
 један Отац и Син такође,
 скупа са Духом божанским,
 једно су Тројица и Тројица
 су један неописиви Бог.
 Јер, реч није у стању
 неизрециво изрећи,
 нит' ум може надумно разумети.
 Јер, ствари у нама што су
 једва се изразити могу;
 ал' тек ствари божанске,
 нити ја, нити ко други
 у стању није да објасни.
 Како ли је Бог изван свега,
 по суштини својој и природи,
 те у сили својој и слави,
 како је посвуда и у свему,
 и како на запањујући начин
 у својим светима пребива,²²
 и спознајно се у њих усељава
 и суштаствено, Онај који је
 сасма изнад суштине сваке?!
 Како свети у утробама држе својим
 Оног што читаву држи творевину?
 Како Он у срцу њиховом
 плотском и одебљаном просијава?²³
 Како Он у њима и изван свега
 у мах исти пребива,
 и ствари све сам испуњава,²⁴
 па ноћу и дању просијава,
 но се сагледати не може?!
 Кажи ми, јел' могуће људском уму

²¹ 1. Тим. 6, 16.

²² Јн. 1, 14.

²³ 2. Кор. 4, 6.

²⁴ Еф. 4, 10.

ὁ ἀνθρώπινος νοήσει
ἢ εἰπεῖν σοι ἐξισχύσει;
Οὕμενον, οὐκ ἄγγελός σοι,
οὐκ ἀρχάγγελος ἐξείποι,
οὐδέ παραστῆσαι ταῦτα
διά λόγου δυνηθείη.
Таῦτα οὖν Θεοῦ τό Πνεῦμα,
Θεῖον ὄν, μόνον γινώσκει
καί ἐπίσταται ὡς μόνον
συμφυές καί σύνθρονόν τε
καί συνάναρχον ὑπάρχον
τῷ Υἱῷ καί τῷ Πατρὶ δέ
οἷς οὖν λάμπει τοῦτο αὐθις,
οἷς καί συναφθῆ πλουσίως
πάντα δείκνυσιν ἀφράστως,
ἔργῳ σοι τά πάντα λέγω.
Ὡσπερ γάρ τυφλός, εἰ βλέπει,
βλέπει μὲν τό φῶς ἐν πρώτοις,
ἔπειτα καί πᾶσαν κτίσιν,
τήν ἐν τῷ φωτί – ὦ θαῦμα! –
οὕτως ὁ λαμφθεῖς τῷ Θεῖῳ
Πνεύματι ψυχὴν εὐθέως
τοῦ φωτός ἐν μετουσίᾳ
γίνεται καί φῶς θεᾶται,
φῶς Θεοῦ, Θεόν τε πάντως,
ὅς καί δείκνυσι τά πάντα,
μᾶλλον δέ ὅσα κελεύει,
ὅσα βούλεται καί θέλει.
Οὓς φωτίσει τῇ ἐλλάμψει,
τούτοις δίδωσι τό βλέπειν
τά ἐν τῷ φωτί τῷ θεῖῳ.
Ἀναλόγως τῆς ἀγάπης,
φυλακῆς τῶν ἐντολῶν δέ,
φωτιζόμενοι ὁρῶσι
καί μυοῦνται ἀποκρύφῳ

разумети све ствари речене
или их теби исказати?
Заиста, није! Нит' их анђеο,
нит' арханђеο осветлити може,
јер нико у стању није
речима изложити њих.
Јер, Дух Божији, као божански,
једини познаје и разуме
ствари ове,²⁵ јер само је Он
саприродан и саустоличен
и савечан Оцу и Сину.
Људима којима просијава
и с којима се сједињује изобилно,
Дух открива све неизрециво,²⁶
кажем ти, путем делања свог.
Као што би слепац, прогледавши,
светлост прву угледао,
а тек затим читаву твар
што се у светлости купа – о чуда! –
тако и онај Духом божанским
просветљен у души се намах
причешћује светлом
и светлости сагледавањем,
Божије светлости самога Бога,
тј. све што Он заповеда,
све што хоће и што жели.
Људе које сијањем просветљује,²⁷
да гледају Он дариваће
ствари што у светлости
су божанској.
У складу са љубављу њиховом
и заповести држањем,²⁸
просветљени гледају
и у дубине се посвећују

²⁵ 1. Кор. 2, 11.

²⁶ Јн. 14, 26.

²⁷ 2. Кор. 4, 6.

²⁸ Јн. 14, 15.

μυστηρίων θείων βάθος.
 Ὡσπερ εἶ τις ἐν οἰκίᾳ
 σκοτεινῆ κρατῶν εἰσέλθοι
 ἐν χειρὶ αὐτοῦ λαμπάδα,
 ἢ προάγοντος ἑτέρου
 καὶ κατέχοντος τὸν λύχνον,
 αὐτὸς καθορᾷ τὰ ἔνδον
 τῆς οἰκίας ὄντα, οὕτως
 ὁ λαμπόμενος ἀκτίσι
 νοητοῦ φαιδρῶς ἡλίου
 βλέπει τὰ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν
 ἀγνοούμενα καὶ λέγει,
 πλὴν οὐ πάντα, ἀλλὰ ὅσα
 λόγῳ φράσαι δυνηθεῖη.
 Τίς γάρ πώποτε δηλῶσαι
 τὰ ἐκεῖσε ἐξιχύσει
 οἷα, ὅσα, ποταπά τε,
 ἀκατάληπτά τε ὄντα
 καὶ ἀόρατα τοῖς πᾶσιν;
 Ἀνειδέων γάρ τό εἶδος,
 τὴν ποσότητα ἀπόσων,
 κάλλος ἀκατανοήτων
 τίς νοήσει, πῶς μετρήσει,
 πῶς εἰπεῖν ὅλως ἰσχύσει;
 Τῶν ἀμόρφων τὰς μορφάς δέ
 πῶς τῷ λόγῳ διαγράψει;
 Πάντως οὐδαμῶς, ἐρεῖς μοι.
 Ἀλλ' ἐκεῖνοι μόνοι ταῦτα
 ἴσασι οἱ καθορῶντες.
 Διὸ μὴ λόγοις, ἀλλ' ἔργοις
 σπεύσωμεν τοῦ ἐκζητῆσαι,
 ἰδεῖν τε καὶ διδαχθῆναι
 θείων μυστηρίων πλοῦτον,
 ὃν δωρεῖται ὁ Δεσπότης
 τοῖς ἐμπόνως ἐκζητοῦσι
 καὶ παντός τοῦ κόσμου λήθην
 καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων
 ἐναργῶς προσκτησαμένοις.

божанских и скривених тајни.
 Кад би неко сам у кућу
 замрачену ступио,
 држећи бакљу у руци својој,
 или би му ко год осветљавао
 пут приносећи лампу,
 он тад би предмете у кући видео;
 слично овоме,
 човек лучама умственог сунца
 јасно просветљен
 мотри оно што другима
 непознато бива, те казује,
 иако не свима, оно што се
 речима казивати може.
 Јер, може ли ко разоткрити
 тамошњега света ствари,
 њину природу, обим и врсту,
 будући да оне несхватљиве јесу
 и људима свим невидљиве?
 Ко ће спознати, ко измерити,
 та ко ће сасма исказати
 непојавног појаву,
 неизмерног меру,
 недокучивог лепоту?!
 Како словом описати
 облик безобличног?!
 Кажеш ми – заиста никако.
 Јер, те ствари познају
 тек они што их сагледавају.
 Стога делима, место речима,
 похитајмо к искању,
 гледању и разумевању
 богатства тајни божанских,²⁹
 које Владика дарује
 марљивим трагаоцима,
 људима који одиста стичу
 заборав света целог
 и свих дела његових.

²⁹ Кол. 1, 27.

Ὁ γάρ ἐκζητῶν ἐκεῖνα
όλοψύχω προαιρέσει,
πῶς οὐχί τῶν τῆδε πάντων
ἀληθῶς ἀμνημονήσει
καί γυμνόν τόν νοῦν ἐκ τούτων
κτήσεται καί πάντων ἕξω
εὐρεθήσεται εὐθέως
μόνος; Ὅν ἰδὼν ὁ μόνος
Θεός μόνον δι' ἐκεῖνον
γεγονότα καί τόν κόσμον
ἀρνησάμενον καί πάντα
τά τοῦ κόσμου, μόνος μόνον
εὐρηκῶς ἐνοῦται τούτῳ.
Ὡ φρικτῆς οἰκονομίας,
ὦ χρηστότητος ἀρρήτου!
Τά δ' ἐντεῦθεν μή ἐρώτα,
μή ἐρεῦνα, μή ἐκζητεῖ!
Εἰ γάρ πλῆθος τῶν ἀστέρων
ἢ ὅλως ὑετοῦ σταγόνας
εἶτε ψάμμον ἀριθμῆσαι,
ἀλλά καί λοιπῶν κτισμάτων
τά μεγέθη τε καί κάλλη
ἢ τάς φύσεις καί τάς θέσεις
ἢ τάς τούτων τε αἰτίας,
ὡς εἰσίν, οὐδεῖς ἰσχύσει
ἢ εἰπεῖν ἢ ἐννοῆσαι,
πῶς τοῦ κτίστου δυνηθείη
ἐξειπεῖν τήν εὐσπλαγχνίαν,
ἣν ἐνδείκνυται, μεθ' ὧνπερ
ἐνωθῆ ψυχῶν ἀγίων;
Πάντως γάρ θεοῖ κάκεινας
τῆ ἐνώσει τῆ οἰκεία
θεωθείσης ψυχῆς τοίνυν
ὁ βουλόμενος τοῦ λέγειν
τρόπους ταύτης ἢ τήν φύσιν,
τῆν διάθεσιν, τῆν γνώμην,

Како да онај што божанско иска,
слободом читаве душе своје,³⁰
уистину не заборави
све ствари овдашње,
те ум свој од њих испразни
и намах се сам изван свега
нађе? Онај ког зрије сами
Бог, постаје самац Њега ради,
те изопштава свет и
све у њему ствари;
пронашавши самца и Бог сâм
са њим се сједињује.
О, страшне промисли спасења!
О, доброте неизрециве!
Умукните сад о тамошњем,
не испитујте, не истражујте га!
Јер, ако звезда мноштво³¹
и све капи кише,
те песак нико побројати не може,³²
или створења иних
величине и красоте,
природе и поретке,
или њихове узроке,
– какви јесу – нико казати
не може, нит' разумети,
како ли онда бива да ико
Творца човекољубље искаже,
што га Он изручује душама светим
с којима у сједињењу пребива?
Јер, заиста их Он обожује
у сједињењу присном.
Онај који, дакле, говорити жели
о цртама или природи
обожене душе ове,
њеној нарави, мишљењу њеном,
или ти о њој хоће све да

³⁰ Пнз. 4, 29.

³¹ Пс. 147, 4.

³² Сир. 1, 2.

ἢ τὰ κατ' αὐτήν σοι πάντα
 διηγεῖσθαι, ὡς οὐκ οἶδε,
 ποταπὸς σοι διὰ λόγου
 παραστῆσαι
 ὁ Θεὸς ἐστίν, πειρᾶται.
 Ἀλλ' οὐκ ἔξεστι τοιαῦτα
 ἐκζητεῖν τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ
 ἢ τοὺς κατὰ σάρκα ζῶντας,
 ἀλλὰ πίστει μόνῃ ταῦτα
 δεχομένους ἐκμιμῆσθαι
 βίους τῶν ἁγίων πάντων,
 δάκρυσι καὶ μετανοίᾳ
 καὶ λοιπῇ σκληραγωγίᾳ,
 πειρασμῶν ὑπομονῇ τε
 τρέχειν, ὅπως ἔξω κόσμου
 γένωνται, ὡς εἶρηταί μοι,
 καὶ εὐρήσουσιν, ὡς εἶπον,
 ἅπαντα ἀπαρλείπτως.
 Ἐκπλαγήσονται δ' εὐρόντες
 καὶ θαυμάσονται, καὶ μοῦ δέ
 τοῦ ἀθλίου ὑπερεύξονται,
 ἵνα τούτων μὴ ἐκπέσω,
 ἀλλ' αὐτῶν ἐκείνων τύχω,
 ὦνπερ καὶ τυχεῖν ἐπόθουν
 καὶ ποθῶ καὶ πόθῳ πόθον
 ἀμαυρῶ καὶ ἀπαμβλύνω.
 Ἦκουσάς ποτε τοιοῦτον;
 Πόθος γάρ πόθον ἀνάπτει
 καὶ τό πῦρ τρέφει τὴν φλόγα·
 ἐν ἐμοί δ' οὐκ ἐστίν οὕτως,
 ἀλλὰ – πῶς εἰπεῖν οὐκ ἔχω –
 ἔρωτος τό ὑπερβάλλον
 σβέννυσι τὸν ἔρωτά μου.
 Οὐκ ἐρῶ γάρ,
 ὅσον θέλω,
 καὶ λογίζομαι μηδ' ὅλως
 ἔρωτα Θεοῦ κεκτηῖσθαι.

исприповеда – иако не зна како –
 такав пробао би да речима ти
 представи самог Бога природу.
 Но, онима што у свету бораве
 или плотским живе животом
 није допуштено захтевати ствари
 ове,
 већ само тима што примају их у
 вери³³
 и подражавају животу светаца свих,
 у сузама и покајању,
 и другим подвизима многим,
 у подношењу кушања,
 да би се хитањем изван света,
 к'о што рекох, нашли,
 те да би – казах – задобили
 у потпуности ствари све.
 Примивши их, они запањени
 и зачуђени биће, и за мене бедног
 молиће се, да никако
 одвојен од њих не будем,
 већ да стекнем ствари исте
 што их они жуђаху да стекну
 и за којима чезнем, јер жудњом
 жудњу
 утолити и умањити настојим.
 Да л' икад чу за тако нешто?!
 Јер, жудња распламсава жудњу
 и ватра увећава пламен.
 Но, у мени не бива тако,
 већ – казати не умем како –
 ероса изобиље
 мој ерос гаси.
 Но, истина је: ја не љубим колико
 хоћу,
 јер не верујем да ероса Божијега
 има у мени икаквога!

³³ Јевр. 13, 7.

Ἐκζητῶν δέ ἀκορέστως
τοῦ ἔρᾶν με, ὅσον θέλω,
προσαπόλλω καί ὄν εἶχον
ἔρωτα θεοῦ, ὦ θαῦμα!
Ὡσπερ θησαυρόν ὁ ἔχων
καί φιλάργυρος τυγχάνων,
ὅτι μή τά πάντα ἔχει,
οὐ δοκεῖ τι ὅλως ἔχειν,
κἄν πολὺ χρυσίον ἔχη,
οὕτω δὴ δοκῶ πανθάνειν
ὁ ταλαίπωρος ἐν τούτῳ,
ὅτι μή ποθῶ, ὡς θέλω,
μηδέ ὅσον πάντως θέλω,
οὐ δοκῶ ποθεῖν κἄν ὅλως.
Τό ποθεῖν οὖν ὅσον θέλω
ὑπέρ πόθον πόθος ἔστι,
καί βιάζω μου τὴν φύσιν,
ὑπέρ φύσιν ἀγαπήσαι
ἀσθενοῦσα δέ ἡ φύσις
καί αὐτῆς ἀποστερεῖται
ἥσπερ κέκτῃται ἰσχύος,
καί νεκροῦται παραδόξως
ζῶν ὁ ἔρως τότε μᾶλλον
ζῆ γάρ ἐν ἐμοί καί θάλλει.
Πῶς σοι εἶπω, ὅτι θάλλει;
Ἀπορῶ παραδειγμάτων.
Τοῦτο μόνον δέ σοι φράσω,
ὅτι λόγῳ τά τοιαῦτα
πᾶς ἀδυνατεῖ ἐκφράζειν.
Δῶν ἅπασιν ὁ μόνος
Θεός ὢν καί τῶν τοιούτων,
ἀγαθῶν ὑπάρχων ὄντως
παροχεύς τοῖς ἐκζητοῦσι
μετανοίᾳ τά τοιαῦτα,
τοῖς πενθοῦσι καί θρηνοῦσι
καί καλῶς καθαιρομένοις

Ипак, пошто тражим незасито
да љубим колико хоћу,
ништим чак и онај ерос
Божији који примам. О, чуда!
К'о што човек који блага има,
и због тога среброљубив бива,
мисли да ничег у њег' нема
јер не поседује ствари све
– чак и ако има злата многог –
стога верујем да страдам и ја
к'о јадник какав у ствари овој,
јер не жудим колико треба³⁴
и упркос томе колико хоћу,
не верујем да жудим уопште.
Јер да жудим кол'ко треба,
то жудња над жудњом би била,
те сад природу силим своју
да изнад природе узљуби.
Но, природа моја сасма слаби
и лишена бива чак и оне снаге
што ју је стекла,
те чудновато ерос овај
умире док живи све јаче;
јер пребива и цвета у мени.
Како да ти искажем цвет његов?!
Примера за поређење немам.
Само ти ово казати могу,
да нема никог ком је могуће
речима изразити ствари те.
Нек' Бог дарује благодати ове
свима што их у покајању траже
и нек' их Бог,³⁵
једини дародавац
добара ових, дарује онима
што жалују и уздишу,
и онима што ревносно

³⁴ Рим. 7, 15.

³⁵ Јак. 1, 5.

ἀπολαῦσαι τῶν τοιούτων,
ἐν μεθέξει γενομένοις
ἀπ' ἐντεῦθεν ἐν αἰσθήσει
καί συνεκδημηῆσαι τούτοις
καί ἐν τούτοις καταπαῦσαι
καί ζωῆς ἐπαπολαῦσαι
αἰωνίου καί τῆς δόξης
κοινωνούς τῆς ἀπορρήτου
διὰ τούτων εὐρεθῆναι!

Ἀμήν.

себе очишћују
како би кушали добра ова,
причешћујући се њима
већ сада чулима својим;
нека их понесу са собом даље³⁶
и у њима починак нађу,
и животом се наслађују
вечним и кроз њих буду
неизрециве славе причесницима!³⁷

Амин.

*Превод са старосрпског:
Лазар Нешић*

Примљено: 14. 7. 2017.
Одобрено: 21. 7. 2017.

³⁶ 2. Кор. 5, 8.

³⁷ 1. Пт. 5, 1.